

N.B. Het kan zijn dat elementen ontbreken aan deze printversie.

[Bekijk hele krant](#) [Gerelateerd archief](#) **NRC Handelsblad**

23 november 2002

CULTUUR

Hollands Dagboek: David Elders

OPVOEDEN

ONDERWIJS

KINDEREN

OVERLEDEN

SCHOLEN

POLITIE

AMSTERDAM

ZWITSERLAND

DE WAAG

JEUGDLAND

KRUISLAAN

WAAG SOCIETY

...

Deze week was de Amsterdamse begrafenisondernemer David Elders (40) een bewegend lichtpuntje op een zwarte kaart. Hij deed mee aan het project Amsterdam Realtime. Elders is filosoof en begon in 1993 met zijn vrouw Liva een uitvaartonderneming. Samen hebben ze drie kinderen, Hraban (14), Noah (4) en Fée (2).

🕒 23 november 2002 🕒 Leestijd 6 minuten

Woensdag 13 november

Hoidedag nam ik een flinke slok schoonmaakzijn. `Hoidedag' (op een dag) zegt Fée, als ze uit een boek `voorleest'; en de schoonmaakzijn had Liva de avond

ervoor in de waterkoker gedaan. Niets vermoedend zette ik daarmee mijn eerste kop koffie van de dag.

Nog misselijk stak ik de begraafplaats over om Noah naar Betondorp te brengen. Noah zit krap twee weken op de basisschool en hoewel hij tot volle tevredenheid vijf dagen per week naar de crèche ging, wil hij de basisschool maar niet leuk vinden.

Eindelijk hout gehaald. Dan kan Adam (mijn broer) de kasten maken en kunnen we de stapels dozen met boeken van de verhuizing toch nog ergens kwijt.

Om 11.00 uur haal ik de zender op bij het Gemeentearchief aan de Amsteldijk. Een week lang ben ik op de expositie Kaarten van Amsterdam (bij project Amsterdam Realtime) te volgen als een bewegend lichtpuntje op een verder zwarte kaart van Amsterdam. Tegelijk moet ik mijn dagboek afstaan aan de krant, zodat ze zeker weten dat ik niet voor niets rondjes rijd. Liva ging mee, want sinds we het uitvaartcentrum zijn begonnen, zijn we niet één keer uit geweest. Krijgen we daar ruzie. Niets van de expo gezien.

Net met een uitvaart klaar en geen nieuwe melding: de kust is vrij voor achterstallig onderhoud. Samen de boedel van ons oude adres in de Damstraat opgeruimd die het kantoor sinds een week tot verboden terrein maakte. Tientallen zakken vol kleren en prullaria uit twee maal veertig jaar leven. De Volvo volgeladen richting stortplaats, container voor Afrika en tweedehandsloods. Alleen extreem sentimenteel spul mocht blijven.

Donderdag

Fée naar de crèche in het centrum en Noah ziek thuis. Doorgefietst naar de Prinsengracht, naar een echtpaar waarvan de vrouw niet lang meer te leven heeft. Haar man ontvangt mij, de vrouw is in het ziekenhuis. Zij wil in principe thuis sterven en opgebaard worden en zij maken zich zorgen of de kist naar binnen kan. De deuren zijn smal, de gangen erg kort en hoekig, en er is geen hijsbalk. Vooralsnog zien we geen andere oplossing dan de kist zijwaarts naar binnen en buiten te dragen. Of er moet een bouwlift gehuurd worden.

De kist moet lichtgeel zijn. Ik krijg de kleurcode mee. Vanmiddag spreek ik de

kistenmaker en kan ik de kist in principe bestellen.

Buiten gekomen moet ik de tracer weer aanzetten. Het geeft een raar gevoel om de tracer op zak te hebben. Je wordt je bewust van elke verplaatsing. Niet alleen omdat ik zelf op een scherm op de tracer mijn routes kan volgen, maar ook omdat je hem bij vertrek en aankomst aan en uit moet zetten, met name het aanzetten kost toch een paar minuten.

Het is wel een mooi beeld. Een zwarte kaart die langzaam de vorm van een plattegrond van Amsterdam krijgt. Een merkwaardige kaart ook. Brengt zo'n plattegrond normaal gesproken de verbanden en relaties in kaart die iemand heeft met zijn of haar werkkring, familie en vrienden, nu worden routes getoond naar mensen die er (straks) niet meer zijn. Routes die maar één keer gereden worden.

Vrijdag

Vandaag een rustige werkdag. Fée kreeg oorpijn, Noah was al thuis en Liva ging 'smiddags naar een lezing. Hraban heeft zijn laatste proefwerk van de proefwerkweek.

Om 9.30 uur langs Julian. Zijn vader was een maand geleden gecremeerd en wij vonden het prettig elkaar nog een keer te zien. Bovendien had ik zijn schroevendraaier nog waarmee de kist was dichtgemaakt.

Omdat Liva en ik na overleg met de kistenmaker twijfelden over de exacte kleur van de gele kist, ging ik met de kleurenwaaier in de hand naar de verfzaak. Uiteindelijk de goede kleur gevonden. De kist kan gemaakt worden en is maandag klaar.

Op de Kruislaan ontdekte ik dat de tracer het halverwege had begeven. Jammer: nu staat een deel van mijn route niet op mijn kaart. Ik was gewaarschuwd. Het is een beetje een onderhoudsintensief handenbindertje, die tracer.

's Middags met Noah en Fée naar de videotheek gegaan om eindelijk een keer Tarzan met Johnny Weismuller te halen. Hraban kwam net binnen. Hij had gevoetbald, Latijn was goed gegaan en weg was ie naar zijn computer.

Gelukkig zat ik er bij, want Tarzan and his mate was een stuk gewelddadiger dan ik

mij herinnerde. Liva en Burchard kwamen rond 19.00 uur terug. Ik had eten gemaakt.

Zaterdag

7.30 uur wakker. Fée. Wat een genot. Hallo papa, ik ben wakker. Noah verschijnt even later en Hraban vertrekt naar zwembles. Luiers uitdoen, drinken maken, Hraban is binnen 10 minuten terug. Misselijk en diarree. De griep waart weer rond in huize Elders.

Tapijt voor de privé-rouwkamer. Dat was het eerste punt van de dag. Tot, net voordat we vertrokken, een melding. Een mevrouw, overleden in Heino, moet naar Zwitserland vervoerd worden om naast haar man begraven te worden.

Rouwbrieven en advertentie worden woensdag verzonden resp. geplaatst. Overleg: kistenmaker (zinken binnenkist), vervoerder, Zwitserland etc.. De formaliteiten bij de Burgelijke Stand kunnen pas maandagochtend plaatsvinden.

Eventjes naar Jeugdland met Noah en Fée, meer zat er niet in. Huilend verlieten we Jeugdland. De ezel, de schapen én de herten hadden al veel zin in de boterhammen van de kinderen, maar zij zaten tenminste achter een hek. De ganzen echter niet. Luid kwekkende ganzen rennend achter huilende kinderen. Ik wist niet of ik moest huilen of lachen. Van nu af aan weten ze wel wat ze moeten doen. Het brood weggooien en naar papa lopen die ze hoog optilt.

Tussendoor: maandagavond in Zwitserland arriveren lijkt mogelijk.

Tussendoor: er komt een overledene binnen in het uitvaartcentrum, ook andere uitvaartondernemers maken gebruik van ons centrum.

Om 22.30 uur weer een melding. Ik moet naar buiten. Tracer aan. Koeling meenemen. Een mevrouw, thuis overleden, en zoals eervorige week besproken, wordt zij thuis op bed opgebaard.

Het was heel mooi. Toen ik binnenkwam, stonden alle (acht) kinderen rondom haar. Zij waren net klaar met verzorgen en aankleden en tevreden met het resultaat. Na installatie van de koeling hebben zij haar samen op haar eigen bed gelegd. Morgen bespreken we de begrafenis.

Zondag

Liva liet me uitslapen. Lekker. Na de thuisopbaring gisteravond lag ik toch pas rond 2.00 uur in bed. Sinterklaas is langsgeweest.

Bericht uit Zwitserland, de begrafenis kan ijs en weder dienende woensdagochtend plaatsvinden.

Om 12.00 uur ben ik in het huis van de thuisopbaring om de uitvaart in grote lijnen met de kinderen te bespreken. Donderdag lijkt hun een goede dag. De begraafplaats en kerk kunnen. Verder komt er van alles ter sprake: de dienst, het koor waar zij zelf in zong, de bus zodat alle koorleden mee kunnen naar de begraafplaats, of twee bussen, dan kan iedereen mee, de kist, het moment van kisten, de rouwbrief, het dragen. Het is prettig. Er hangt een goede sfeer, iedereen doet zijn best en zij willen graag dingen zelf doen. Volgens mij is het goed om zelf te kunnen beslissen en daar de tijd en ruimte voor te krijgen. De dood is immers de reden dat wij tijdens ons leven keuzes moeten maken, het is belangrijk om dat dan ook te doen bij zo'n ingrijpende gebeurtenis als het overlijden van een dierbare.

Weer weinig tijd voor mijn familie. Mensen overlijden bij voorkeur buiten kantoortijden.

Eind van de middag met de familie een ultrakort kraambezoek in Aalsmeer gebracht. Benieuwd wat de tracer laat zien.

Eten, schoentjes zetten en zingen, wederom overleg over de zinken binnenkist. De zondag is voorbij.

Maandag

Meestal, na een weekend waarin mensen overlijden, is de maandag druk. Instanties en bedrijven zijn weer open.

Als eerste het vervoer veiliggesteld. Rond 13.30 uur ontvangt Liva het bericht. De auto is vertrokken naar Zwitserland. De begrafenis kan doorgaan woensdagochtend. Opdrachtgever gebeld.

Ondertussen van alles regelen en informeren voor de begrafenis van donderdag. Op

de rouwbrief moet een kleurenfoto gedrukt worden, wat kort dag is, en er moet een plattegrond gemaakt worden. De kinderen gaan het graf uitzoeken en de enveloppen schrijven. De drukker blijkt geen plattegrond te hebben. Al met al rij ik deze dagen heel wat kilometers. De kaart op mijn tracer begint vorm te krijgen.

De rouwbrief is mooi geworden. De familie is er heel blij mee. Net op tijd breng ik de brieven naar het postkantoor. Vergeten mijn afspraak met de Waag Society af te bellen. Amsterdam Realtime is een project van de bedenkers Esther Polak en Jeroen Kee en de Waag Society die de software voor het project heeft ontwikkeld.

's Avonds kwam Fons, mijn vader, een doods-kist brengen op het dak van zijn auto. Onderweg hield de politie hem aan en vroeg of er iemand in lag. Voor de zekerheid klopten zij op de kist.

Dinsdag

Vandaag wederom allerlei voorbereidingen voor de begrafenis van donderdag getroffen. Afsproken wordt dat de grenen kist woensdagochtend naar het huis wordt gebracht. Dan kunnen de kinderen hun moeder 's avonds, na het rouwbezoek, in de kist leggen.

's Middags met Noah op stap om nog meer hout te halen en kleine dingen als garderobehaken en een wc-rolhouder voor de privé-rouwkamer. Adam werkt hard om de kamer af te maken. Van de privé-rouwkamer krijgen de nabestaanden de sleutel, zodat zij ongestoord en zonder afspraak hun overledene kunnen bezoeken. Zo'n faciliteit bestaat nog niet in Amsterdam.

Gelukkig begrijpt Adam ons met een half woord. Een vreemde had dat nooit gekund. Het moet intiem, lief, prettig en niet modieus of pretentiefus worden.

Onderweg belde Liva. De tafel met het aquarium dreigde in te storten. Meteen hout gekocht (zes poten) en 's avonds een stevigere tafel gemaakt.

Woensdag 20 december

Ontbijt, Noah naar school en door naar de thuisopbaring. De kist wordt bezorgd, we gaan ook kijken hoe de kist morgenochtend naar buiten kan. Gelukkig is de lift groot genoeg.

Terug naar het uitvaartcentrum. Om 12.00 uur is er een opbaring van de overledene die zaterdag is gekomen. Aansluitend vertrekken familie en overledene voor de afscheidsbijeenkomst. De kist klaarzetten, kaarsen aansteken, alleen een paar glazen water conform de wens.

De rouwbrieven voor de uitvaart in Zwitserland naar de post gebracht, de advertentie is vandaag al geplaatst. Nu is alles voor de begrafenis van vandaag gebeurd.

Voor de begrafenis van morgen is alles al geregeld, op de aangifte na. Daarom naar de Burgelijke Stand in de Stopera. Na de aangifte op de bonnefooi langs de Waag Society, maar Aske de projectleider was er niet. Snel weer terug naar de Kruislaan, de fotograaf van de krant kwam er aan.